

Harasztiné Bata Zsuzsa, ny. óvodapedagógus

Patak mese - Somának, Bencének, Lucának

2016. március 26-27-én a Bükkben

Ébred a természet téli álomból. Vagy nem is volt téli álma? Hisz nem volt hó, csak végtelen sok eső. Bőségesen szakadt a felhőkből, és a búzaföldeken megmaradt a víztócsa formájában. Itthon maradt gázló madarak, gémekek, vadkacsák és ludak, lépegetnek benne, pedig békát, halat nem találnak az ilyen belvizekben.

A száguldó vonat ablakából mit is láthat az utazó, aki **előző nap még a Dunántúl** dombos tájain járt, s nézi a mezőkön vidáman legelésző őzcsaládokat. A friss zöldellő őszi árpát, őszi vetésű búzát eszik zavartalanul, mert most senki nem zavarja őket. Fekete madarak röppennek fel, egerésző ölyv ül kopasz fák ágain, hogy lecsapjon egy kóborló kíváncsi pocokra, egerre. Jobb nekik fel sem jönni téli járataikból, de az eső kimossa őket az üregekből. Az üregi nyulakkal is ez történik. Bundájuk alkalmazkodik a táj színeire, jóféle védelem a barnás szürkés bundácska. A kikelet hozza elő az odúból járatból fészekből, barlangból, cserjésből az állatokat, a nap csalogató fénye melegsége hívja elő a számtalan sárga kék lila virágot ilyenkor a földből, az ágak rügyeiből.

“Tavaszz, tavasz te bőven áradó, szélpatakoktól megduzzadt folyó, önts ki a földre zúgó vizeid, amíg a világ veled megtelik”... - dúdolom a megzenésített Gyurkovics verset..Ez olyan antifona szerű örömmüzenet, tavaszköszöntő.

De most a másik irányba igyekszem a hegyvidékek felé, a soha nem látott Felsőtárkányba, mely Tárkány vezér birtoka volt 1261- táján, s a földeken szántó volt meg szőlőkertek és az erdőben szénégető-mészégető kemence.

A Bükk lábainál terül el a falu, patak szeli át, s ez a patak mindent meghatároz. Ahogy a **”nyuszi vonattal utazunk“**, - mert húsvét előtt állunk, és a kis kopott rozoga vonat a keskeny síneken kapaszkodik 5 km-es távolságban felfelé a hegygerincen, és az utazó felnőtt és kisgyerek csak ámul. A tavalyi lomb avarként még szürkésbarnán takarja a tájat, fák kapaszkodnak a hegyoldalba, itt - ott kiborulva a téli jeges eső - jégpáncél borította fák - ahogy mondják az üvegerdő fái a szélviharban, annyira magasra nőttek, hogy már nem tudta a kis sekély gyökérzet, amivel a kőbe kapaszkodott, táplálni. Meglepően kicsik a tövek. A bükkfa tövei meg a feketefenyőké.

Meghatóan árvák, ahogy kidőlnek a fák, mert ha az egyik elindul, rádől a másikra mint a dominó, élve dőlnek ki, de egyik-másik hidat képez a bővizű patak felett, melyen át lehet sétálni egy **okoskabetocska** segítségével, mert nem tanácsos egyensúlyozva, ingadozva menni az áradó víz felett.

A patak partja szabálytalan, hol kanyarog, hol kényelmesen lassan csobog, hol sodrásában törmelékét víz magával vagy kimossa a zúduló esésével a fák tövét.. Csillog, villog, szikrázik, fénylik, tükröződik benne a fák ága, a vadszőlő, a vadszeder indája. A patak partján viruló sárga kis boglárka, gólyahír, hunyor, szellőrózsa, kökörösín, alhavasi sárga ibolya, kékvirágú sárkányfű, arany veselke. Zöld alga rakódik a kövekre, meg kék moszat. Zúzmótelep alakul ki a közeli ágakon. A patak köveket koptat fényesre, kerek laposra.

A kis motoros vonat ablakából mufflonokat láthatunk, csavart görbe szarvaikkal békésen karámba zárva eszik a tavalyi szénát, mert bizony most húsvét előtt ezek a békés patások is a látványnak részei.

A vörösróka ilyenkor rejtőzik, vaddisznó is, de csapását túrását lehet látni a mélyebb vizes területeken. Vidra foga nyomát sem lehet most látni és szarvasokat sem. Ez a rejtőzködés ideje, majd

estefelé jönnek elő az utolsó kisvonal zatatolása után a cserjésből barlangból, erdő sűrűjéből. Régebben medve és hiéna is járt erre, barlangok őrzik a csontokat. Madár hangja itt-ott hallatszik, jelzi, hogy idegen jár az erdőben a tisztáson.

Mire kíváncsi egy kisgyerek? A nagy mufflonra, a kis mufflonra, mert olyan különösek. A nyuszi-simogatás is remek élmény. A gyermek tele van őszinte kérdéssel. Hogy festi a tojást, és hogy hozza a Barbi babát, a szárnyas lepkelányt, vagy a transzformer játékot, a digitális játékokat a nyuszi? Egyáltalán honnan tudja, hogy mi az álma kis unokahúgomnak, Dalmának vagy Bogátának, Lucának, Bencének vagy Somának és a három kis Kovács - fiúnak: Boldizsárnak, Barnabásnak és Bertalannak. De a nyuszi tudja.

Bence félre húz, közli velem, hogy ő már tudja a titkot, de még nem árulja el senkinek.

A vonat megáll a 3 kis vagonból kitódul az utazó közönség, s megindul, ki merre lát a kanyargó hegyi örvényen a kék fehér turista jelzéseken a fennsík felé. Mások a patak mellé ülnek, rönkökön tízóraiznak. A közelben áll a turistaház menedéknek viharban, szélben, téli kirándulásokon.

A kislányok néhány szál virágot szednek, Soma különböző kőzetet- palásszerkezetűt meg dolomitot, - mészkövet gyűjt, Bence vastag botot keres és elindul apjával fel a hegyi úton, - a társaság szétszéled. Berci apja hátán utazik egy babakördőben, Barni, Boldi kezdetben lelkesen szalad, visszafelé majd ők is élménnyel telve meg zuzmós - májmohás botokkal jönnek időre a kis vonathoz, nem vihetik haza, itt kell majd elrejtetni egészen addig, míg vissza nem térnek ide. Majd valamikor ismét... De addig is legyen jó helye.

Lélekűdítő a fény. A nap süt melegen. A levegő átjárja a tüdőt. Az ember valóban elámul a természet egyszerűségén. A patak a csúcsról jön egyre szélesebben, és a vonat végállomásánál tóvá duzzad, van zuhogó vízesése. A tó partján horgászok állnak, kezükben az okostelefon, és a csali beelőlóg a vízbe. Vajon lesz e kapás?

Zsilipen engedik tovább a patak vizét, mely mély árokban folytatódik és már csak a térképen követhető a folyása.

A patak mesél annak, aki együttérzően figyel rá:

A Szikla-forrásból indulok elképzelhetetlen messzi időkből - mondják, hogy már 7300 éve. Azelőtt itt tenger hullámmozott, de a Föld ókorában és a középkorában biztosan, s vulkánok törtek fel, a vizek átfolytak a kőrétegeken, szurdok és sziklabércsek között, és barlangok alakultak ki. A vizem oda befolyt és víznyelők nyelték el a vizemet, de én, a Tárkonypatak most itt különböző palás mészkövek rétegein át, könnyen oldódó mészköveken, melyek lyukasak, tufának is mondják, - itt csörgedezem...

A hasadékokból is jönnek csermelyek, s mire az erdőn átrohanok lentebb már lassan folydogálok. Amikor melegebb az idő, nincs már hófolt, nincs olvadó hó. Régebben legalább 80 napig volt jóféle hótakaró, hólé és vízutánpótlás a záporpatakokból.

Felsőtárkánynál szelem át a falut és itt a Tárkányi patak nevet adták nekem, s az Eger patakhoz igyekszem. Útközben a Berva patak, a Mészpatak, a Peskővölgyi patak, a Gyetva, a Vöröskővölgyi patak, az Ostoros és Cseresznyés patak is belefolyik medrembe. Víznyelőkön haladok néha és felbukkanok egy-egy hasadékban. Ha sok vizet viszek magammal, akkor a sodrásba bizony faágak, levelek, kavicsok és kőzetmáladék kerülnek, melyeket végül csak kirakom a medrem szélére,- mondják, hogy építetek és rombolok, mélyítem a medret.

Zöld moszatok vannak a meder széli köveken meg gyékény, lentebb nád is. És füzesek meg nyárfák.

A vizem tiszta, a hegyi források is tiszta vizet hoznak, alig ismert kis bogár - vízirovafélék élnek a közelemben, a molnárpoloska, az árvaszúnyog, a bodobács vagy a bolharák és varangyos béka meg vízisikló.

Ki hiszi el, hogy 33 féle halfaj él a vizemben? Ilyen a küllő, a domolykó, a pizstráng, a bodorka, a vörösszárnú keszeg, süllő, kövi csík, folyami géb, dévérkeszeg, sügér, törpeharcsa. Ezeket horgássza ki aztán az a horgász, aki Felsőtárkonyi tónál türelmesen áll a duzzasztott vizemnél.

Felsőtárkonytól Eger felé aztán lassan eltűnik csörgedező, vizem. Csatornába süllyeszti, az egri vízmű vállalat tereli vizem más irányba, aztán gátat építve betonmederbe kényszerít, és jaj, onnan valami furcsa folyadék kerül vizembe. Mondják, hogy minden patak előbb-utóbb szennyezett lesz, mire folyam lesz belőle, pedig csónakot viszek, földeket öntözök, áradó vizemmel néha a mérgeket fejezem ki, ilyenkor áttöröm akár a gátat is. Tiszta vizem hűsítő ital, a levegőt is hűtöm párologva. Ha szellő súrol, ha fergegetes szél üvölt felettem a Szikla-forrásról álmodom, ahonnan eredek. ...